

BESLUT
2012-07-20

Dnr Ö 26-2012

KLAGANDE

Karolinska Institutet
Centrum för våldsprevention (CVP)
Box 23 000
104 35 Stockholm

ÖVERKLAGAT BESLUT

Regionala etikprövningsnämndens i Stockholm, avdelning 5, beslut den 15 maj 2012, dnr 2012/765-31/5

SAKEN

Prövning enligt lagen (2003:460) om etikprövning av forskning som avser människor (etikprövningslagen)

Projekt: Kausala riskfaktorer för partnervåld och sexualbrott: Mot förbättrad praktisk verksamhet

Projektnummer/identitet: 50254723
Version nummer: 1

Regionala etikprövningsnämndens beslut

se Bilaga

Ansökan gäller en studie som avser att belysa riskfaktorer för partnervåld och sexualvåld. Man avser att intervjua personer som häktats på sådan misstanke genom strukturerade frågeformulär och göra en psykiatrisk bedömning med hjälp av ett etablerat intervjuformulär samt självskattningsformulär. Vidare ska man följa upp, under lång tid (efter två år, fem år samt eventuellt livslångt), återfallsfrekvens genom länkningsregister till Misstankeregistret och Lagföringsregistret samt psykisk ohälsa via Socialstyrelsens hälsodataregister (slutenvårdsregistret och läkemedelsregistret). Intervjuer utförs i häktenas besöksrum av erfarna forskningsassistenter med tidigare vana att arbeta med denna typ av forskning. I de fall man vid intervjuerna misstänker suicidrisk eller psykotiska tendenser framkommer kommer man omgående att delge detta till aktuell häktespersonal.

Det har kommit till nämndens kännedom att man avser att särskilt utbilda assistenterna för detta projekt samt att man inte kommer att intervjua personer där häktet ansett det vara nödvändigt att en vakt deltar vid intervjun. Sammanlagt kommer ca 1 300 personer att intervjuas efter att de fått information och givit skriftligt samtycke. Data hanteras så att ingen utanför forskargruppen kan ta del av innehållet. Materialet kodas och förvaras i arkivskåp.

Den regionala nämnden har avslagit ansökan med huvudsaklig motivering att forskningspersonerna häktats men inte dömts för brott och att förfarandet därför innebär ett så stort integritetsintrång att det inte uppvägs av det vetenskapliga värdet.

Sökanden har i sitt överklagande bl.a. angett att skälet till att man behöver intervjua redan i häktet är att händelsen är aktuell. Vidare framhålls att intervjuerna sker med skriftligt informerat samtycke och förvaras konfidentiellt samt att forskningsdata inte kommer att delges behandlingsansvariga eller rättsväsendet.

Centrala etikprövningsnämndens bedömning

Inledningsvis konstaterar Centrala etikprövningsnämnden att forskningsområdet är väsentligt. Vid bedömningen av det vetenskapliga värdet kan man dock inte undgå att beakta att urvalet av forskningspersoner skulle komma att bli starkt selekterat.

Det förväntade vetenskapliga värdet ska avvägas mot det integritetsintrång som uppkommer för forskningspersonerna. Därvid uppstår särskilda problem med hänsyn till att undersökningen är avsedd att företas på personer som är häktade men inte har dömts för brott och som befinner sig i en beroendesituation och i övrigt i en situation som torde vara mycket psykiskt påfrestande. Redan det förhållandet att de misstänkta tillfrågas om deltagande och att deras identitet röjs för forskarna utgör ett integritetsintrång. Att en förfrågan om deltagande i en studie som avses pågå under lång tid - kanske med livslång varaktighet - förmedlas av häktespersonalen eller annat organ för Kriminalvården som kan uppfattas ha del i beslut om den häktades behandling är därför inte problemfritt.

Till detta kommer den lagstadgade och av Europakonventionen skyddade rätten för de misstänkta att betraktas som oskyldiga till dess att skuldfrågan avgjorts av domstol (den s.k. oskuldspresumtionen). I överklagandet hänvisas till att undersökningen är avsedd att klargöra orsaksfaktorer bakom den faktiska händelse som föranlett häktningen utan att forskarna tar ställning i skuldfrågan. Mycket ofta förhåller det sig emellertid erfarenhetsmässigt så att häktningen grundar sig på målsägandeuppgifter och att de misstänkta nekar till att någon händelse av aktuellt slag över huvud taget har ägt rum. I den mån intervjuerna utgår från en faktisk händelse som den misstänkte nekar till uppstår ofrånkomligen problem med att iakttä oskuldspresumtionen. Detta gäller särskilt för fall då intervjuerna skulle komma att äga rum innan förundersökningen har färdigställts och misstankarna preciserats.

Med hänvisning till det anförda finner Centrala etikprövningsnämnden liksom den regionala nämnden att det integritetsintrång som uppkommer för forskningspersonerna inte uppvägs av det vetenskapliga värdet.

Centrala etikprövningsnämnden ändrar inte Regionala etikprövningsnämndens i Stockholm beslut.

Detta beslut har fattats av Johan Munck, Lennart Lindgren, Kickis Åhré Älgamo, Gisela Dahlquist, Gunn Johansson, Bo Petersson och Holger Luthman efter föredragning av Gisela Dahlquist. Vid den slutliga handläggningen har dessutom närvarit ersättarna Anitha Bondestam, Pehr Olov Pehrson, Peter Höglund, Sighild Westman-Naeser och Anders Brändström samt kanslisamordnaren Ulrika Holmgren.

Centrala etikprövningsnämndens beslut får enligt 37 § etikprövningslagen inte överklagas.

På Centrala etikprövningsnämndens vägnar

Johan Munck

Sammanträde i Stockholm

Avdelning 5

Ordförande

Birgitta Widebäck

Ledamöter med vetenskaplig kompetens

Claes-Robert Julander (*företagsekonomi*) vetenskaplig sekreterare

Siv Fischbein (*specialpedagogik*)

Sven Ove Hansson (*filosofi*)

Ilona Koupil (*ojämlikhet i hälsa*)

Staffan Marklund (*arbetsliv*), deltar inte i ärendena 2012/557-31/5, 2012/639-31/5, 2012/645-31/5, 2012/665-31/5, 2012/671-31/5, 2012/688-31/5, 2012/689-31/5, 2012/718-31/5, 2012/765-31/5

Jerzy Sarnecki (*allmän kriminologi*)

Marianne Sundström (*arbetsmarknad och familj*)

Sten-Åke Stenberg (*sociologi*)

David Titelman (*psykologi*)

Ledamöter som företräder allmänna intressen

Maria Modig

Anders Rehn

Annika Sandström

Elisabeth Wennerholm

Anne Wompa, deltar inte i ärende 2012/557-31/5

Administrativ sekreterare

Ann-Christin Becker

CENTRALA
ETIKPRÖVNINGSNÄMNDEN

Ink 2012 -06- 2 1

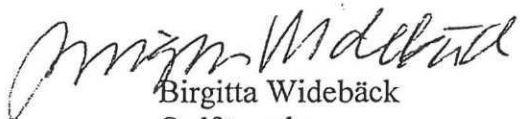
Dnr: 8 26-2012

§ 1 Ordföranden förklarar sammanträdet öppnat.

§ 2 Den administrativa sekreteraren anmäler att den vetenskaplige sekreteraren sedan föregående möte den 12 april 2012 har fattat 6 beslut i ärende som avser ändring av ett godkännande.

§ 3 Ansökningar om etisk granskning av forskningsprojekt, se **Bilaga**.

§ 4 Ordföranden förklarar mötet avslutat och meddelar att nästa sammanträde i avdelning 5 äger rum torsdagen den 14 juni 2012.

Birgitta Widebäck
Ordförande

Claes-Robert Julander
Protokollförare, vetenskaplig sekreterare

Utdrag ur protokoll från sammanträde den 15 maj 2012 i avdelningen 5.

Diarienummer
2012/765-31/5
Föredragande
Jerzy Sarnecki

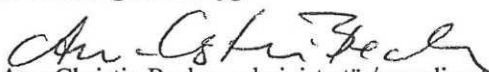
Sökande: Karolinska Institutet
Behörig företrädare:
Projekt: Kausala riskfaktorer för partnervåld och
sexualbrott: Mot förbättrad praktisk verksamhet.
Projektnummer/id: 50254723
Forskare som genomför projektet:

BESLUT

Forskningspersonerna ska höras om händelser - påstådda brott - för vilka forskningspersonerna är häktade och således inte genom en dom befunnits skyldiga till. Nämnden finner att ett sådant förfarande utgör ett intrång i forskningspersonernas personliga integritet och att detta intrång inte uppvägs av forskningens vetenskapliga värde. Nämnden avslår därför ansökningen.

Hur man överklagar, se särskild information

Beslut expedierat till behörig företrädare.
Kopia för kännedom till ansvarig forskare.
Att utdraget överensstämmer med originalet intygar:

Ann-Christin Becker, administratör/expedierat. 2012-05-25